

مقدمات کلی بحث ادله محرزه

۱. تاسیس الاصل عند الشک فی الحجیه
۲. مقدار ما یثبت بدلیل الحجیه
۳. تبعیه الدلاله التزامیه لدلاله المطابقیه [فی الثبوت عن الحجیه]
۴. وفاء الدلیل بدور القطع الطریقی و الموضوعی
۵. اثبات الاماره لجواز الاستناد:
۶. ابطال طریقیت الدلیل [باطل کردن حجیت دلیل]

۱. تاسیس اصل هنگام شک در حجیت

الاصل عند الشک فی الحجیه، عدم الحجیه: تا اینجا درباره ی قطع صحبت شد از اینجا درباره ی غیر قطع صحبت می کنیم.

سؤال: آیا دلیل غیر قطعی حجت است یا خیر؟ جواب: اگر دلیل قطعی پشتوانه ی این دلیل غیر قطعی اقامه شد می پذیریم ولی در غیر این صورت اصل عدم حجیت است، هر چند احتمال حجیت در آن وجود داشته باشد.

اشکال: شهید صدر که حق الطاعه ای است و احتمال را منجز تکلیف می داند چرا در اینجا بی توجه به احتمال شده اند و می گویند احتمال حجیت حجت نیست. جواب: در مسلک حق الطاعه احتمال فقط منجز تکلیف است نه معذر و ما در اینجا دنبال این هستیم که حجیت کاملی را برای دلیل ثابت کنیم اعم از معذرت و منجزیت و صرف احتمال چنین حجیت کاملی ثابت نمی شود [احتمالی که ما در حق الطاعه می گوییم آنجاست که احتمال تکلیف الزامی می دهیم و گفته می شود احتیاط کن، که آن احتیاط هم با ادله برائت شرعیه برداشته می شود] پس احتمال، تکلیف را بر گردن ما می گذارد ولی تکلیفی از گردن ما بر نمی دارد [بنا بر حق الطاعه و مبتنی بر حکم عقل].

— **مثال برای اصل بحث:** دعا در زمان رؤیت هلال واجب است یا خیر؟ اگر دلیلی بر وجوب آن آمد ولی نه خود دلیل قطعی بود و نه دلیلی قطعی پشتوانه آن بود تا حجیت آن را ثابت کند وجوب این حکم بر ما ثابت نمی شود مانند خبر واحد محتمل الحجیه [غیر ثقه]

— مواردی که این خبر واحد محتمل الحجیه را کنار می زند:

الف) برائت عقلیه [از دید قبح عقاب بلا بیان] — چون قبح عقاب می گوید جائی که بیان نباشد، یعنی جائی که لا اقل حجیتش قطعاً ثابت شده باشد و در اینجا قطع نداریم که الدعا عند رؤیت الهلال واجب، و این دلیل پشتوانه قطعی هم ندارد پس اینجا بیان نیست و قاعده قبح عقاب بلا بیان دلیل محتمل الحجیه را کنار می زند.

ب) برائت شرعیه [صدر، قبح عقابی ها] — برائت شرعیه می گوید رفع عن امتی ما لا یعلمون در این مورد محتمل الحجیه هم ما علم نداریم.

— **ج) استصحاب** یقین داریم قبلاً دعا عند رؤیت الهلال واجب نبوده، هنگام شک استصحاب عدم

و جوب می‌کنیم.

(د) اطلاق دلیل ← **اجتهادی** اگر فرض کنیم خبر واحد ثقه‌ای بگوید دعا عند رؤیت الهلال واجب نیست این خبر محتمل الوجوب [الدعا عند رؤیت الهلال واجب] نمی‌تواند مخصص یا مقید آن خبر واحد ثقه باشد چون لا حجت نمی‌تواند محدودیتی برای حجت ایجاد کند و آن را تخصیص و تقیید بزند. و تنصیف الی ذلک صفحه ۷۰.....

- شیخ انصاری «رحمه الله علیه» مورد پنجمی را هم اضافه کرده‌اند:

(ه) دلیل ← **قرآنی** ان الظن لا یغنی من الحق لا ینام و لا تقف ما لیس لك به علم، این آیات نهی از عمل به ظن می‌کند و خبر محتمل الحجیه‌الدعا عند رؤیت الهلال واجب هم شامل این مورد می‌شود.

- **اشکال محقق نائینی بر شیخ انصاری** [بنا بر مسلک جعل طریقی‌ت و اینکه می‌گویند جعل حجیت به معنای جعل علمیت برای اماره است]: جعل حجیت یعنی جعل علمیت و وقتی می‌گوییم شک داریم با این دلیل‌الدعا عند رؤیت الهلال واجب جعل حجیت شده یا نه یعنی شک داریم علم است یا نیست یعنی شک داریم ظن است یا نه و شما نمی‌توانید تمسک کنید به عام در شبهه مصداقیه، یعنی آیه می‌فرماید دنبال ظن نروید ولی در اینجا ما اصلاً شک داریم ظن است یا نه که بخواهیم دنبال آن برویم یا نرویم.

- **جواب شهید صدر به مرحوم نائینی:** این نهی از عمل به ظن یک نهی مولوی تکلیفی نیست بلکه جنبه‌ی ارشاد دارد، ارشاد به این که اساساً چنین چیزی [ظن] حجیت ندارد و گر نه عمل به ظن به خودی خود حرام نیست، و این نهی مولوی ارشادی در رتبه ادله حجیت [بلکه پیش از آن‌ها] قرار می‌گیرد، و آنجا که ما ظن پیدا می‌کنیم حجیتی وجود دارد این نهی ارشادی می‌گوید این ظن ارزشی ندارد.

از آنجایی که جزوه در حال ویرایش هست، لطفاً ایرادات احتمالی را حتماً اطلاع بدید

۰۹۱۲۷۵۸۸۶۲۴ @abdorreza۱۲۸ کانال حلقه ثالثه ۳ halqeh3